

Legenda menom Lassie

Snáď u nás ani niet človeka, ktorý by ju nepoznal. Inteligentnú, krásnu a vernú kóliu menom Lassie.

Stelesnenie nielen vonkajšej krásy, ale najmä hlbokých vnútorných hodnôt.

Jej príbeh sa začína v období veľkej hospodárskej krízy na chudobnom anglickom vidieku, kde je Lassie obklopená prostou, ale obrovskou láskou jej majiteľa, malého chlapca menom Joe Carraclough. Práve ich nútené vzájomné odlúčenie spúšťa dojímavý dej s celou reťazou mno-

novín, ale oslovila aj ľudí z Hollywoodu. Možno si kladiete otázku, ako mohol taký jednoduchý, intrigami nepretkaný príbeh o obyčajnej čistej láske, vytrvalosti a vernosti vyvolať toľko pozornosti? Jednoducho. Amerika sa totiž práve zmietała v náročnom období, ľudia hľadali pozitívne príklady a hlavne nádej na dobré konce v ťažkých časoch. A príbeh o Lassie im to poskytoval. Snáď preto sa aj Metro-Goldwyn-Mayer odvážil urobiť riskantný krok, zakúpiť práva a príbeh sfilmovať.

V tých časoch to bolo niečo nezvyčajné, o filmy so zvieratami nebol veľký záujem. Aj preto bol pôvodný plán natočiť film

nicolor. Isto však vtedy netušili, že „Lassie sa vracia“ sa stane v kinematografii nezapudnuteľným medznikom. Samotný film bol nominovaný na Oscara za najlepšiu kameru a farbu a v roku 1993 bol vybraný na uchovanie do národného filmového registra kongresu pre jeho historicky dôležitú kultúrno-estetickú hodnotu. Vtedy neznámym detským hrdinom – Elizabeth Taylor a Roddymu McDowalovi zabezpečil nielen rozbeh filmovej kariéry, ale aj nesmrteľnú slávu. A Lassie? Tá má ako jedna z mála zvierat hviezdu na hollywoodskom chodníku slávy. Zvykne sa hovoriť, že Lassie pre svoje plemeno urobila viac, ako ktorýkoľvek iný pes na svete.

Hlavní predstavitelia filmu Lassie sa vracia – Lassie (Pal) a Joe Carraclough (Roddy McDowal)

Vo filme si zahrála aj vtedy mladá a neznáma Elizabeth Taylor

Rudd Weatherwax (sediaci) s Palom počas nakrúcania

hých vysoko precítených scén. Ústredným menovateľom príbehu je kombinácia vernosti, odvahy, vytrvalosti a nezlomnosti hlavnej hrdinky Lassie. Tá je schopná napriek všetkým ťažkostiam prejsť stovky kilometrov, len aby sa vrátila opäť do náručia svojho milovaného Joesa.

Poviedka Erika Knighta „Lassie sa vracia“ uzrela svetlo sveta v roku 1938. O 2 roky neskôr, keď vyšla ako kniha v rozšírenej verzii, sa stala na americkom trhu okamžite bestsellerom. Po jej sfilmovaní v Hollywoode v roku 1943 sa raketovou rýchlosťou stala celosvetovou legendou, ktorá svojím dojímavým príbehom neustále oslovuje ľudí aj po mnohých desaťročiach.

Nič nie je náhoda. Ani celosvetová sláva knihy a filmu o Lassie. Všetko sa to začalo jednoduchým vydávaním poviedky na pokračovanie v novinách The Saturday Evening Post. Lassie postupne zabezpečila nielen obrovský nárast čítanosti týchto

nízkorozpočtovo v čiernobielym spracovaní. K zmene došlo až v priebehu filmovania, keď sa vrcholoví manažéri MGM rozhodli o pretočení scén do farebnej verzie pomocou vtedy unikátnej kamery Tech-

Medzi Palom, ktorý stvárnil Lassie a jeho majiteľom Ruddom Weatherwaxom panovalo obrovské puto

No podľa amerických vedcov pre štúdium a výskum filmu vykonala Lassie nesmierne veľa pre celú spoločnosť. Dodala potrebný príklad skutočných hodnôt – lásky, morálky a osobnej statočnosti.

Knightov príbeh o Lassie sa narodil pod šťastnou hviezdou. Bol nielen vynikajúco napísaný, mal hrdinov, ktorí dokázali osloviť masy a to ešte v tom správnom čase a na správnom mieste, ale aj pri jeho filmovej spracovaní stála nad ním opäť šťastena. A to v podobe človeka Rudda Weatherwaxa, talentovaného trénera psov a jeho kólie Pal – hlavného predstavitela Lassie. Bez nich by film sotva zotrval v našich srdciach dodnes.

Rodina Rudda Weatherwaxa sa už dlhšie venovala výcviku psov, vrátane tých pre filmové ateliéry. Nielen Rudd, ale aj jeho brat Frank (a neskôr syn Bob) boli naozaj talentovaní a dokázali so psami neskutočné veci. Práve preto sa do ich rúk dostal na prevýchovu uštekaný a motorky nahá-

„Dušu“ filmu dali najmä Rudd Weatherwax a Pal. Bez ich osobného vkladu by isto nebol film tak zasiahol do svetovej kinematografie

ňajúci osemmesačný pes kólie Pal. Tohto veľmi inteligentného a učiteľného psa majiteľ vôbec nevládol a vôbec mu nerozumel. Zrejme v dôvode vyrovnat' dlh za výcvik vo výške 10 USD samotným Palom sa neodrážal údajný nedostatok peňazí, ale skôr veľká skepsa nad jeho ďalším vývojom. Aj keď štekanie bolo tréningom zminimalizované a pes štekal len na povel, vyjadril sa, že s tým psiskom už nechce mať nič spoločné. Samozrejme svoj postoj neskôr, keď Pal zarábala 4 000 dolárov týždenne, veľmi oľutoval. Rudd našťastie mal ich „dohodu“ potvrdenú písomne. Bratia Weatherwaxovci však vedeli oceniť Palove skutočné kvality a všetky jeho domnelé i skutočné zlozvyky dokonca pozitívne využili. Umiestnili ho spočiatku v jednej rodine, no keďže verili jeho kvalitám, pokračovali v jeho výcviku a učili ho mnohým povelenom a trikom.

Do titulnej úlohy hlavnej predstaviteľky filmu „Lassie sa vracia“ bola vybraná pôvabná sučka, ktorá na rozdiel od Pala spĺňala aj exteriérové požiadavky na rolu. Pal totiž kastíngom neprešiel práve z tohto dôvodu. Mal bielu lysinku na hlave, guľaté oči a príliš plochú hlavu. Rudd Weatherwax, ktorý trénoval aj vybranú sučku,

Rudd Weatherwax s Palom počas výcviku, približne okolo roku 1955

však dosiahol to, aby mohol Pal nakrútiť aspoň upútavku na film v tom čase záplavami rozbúrenej rieke. Lysinku mu zamaskovali a poslali ho pred kameru. Extrémne náročnú scénu odohrávajúcu sa v perách, zvládol na prvýkrát tak bravúrnym spôsobom, že celý štáb zostal doslova ohúrený. Sám režisér filmu, ktorý predtým niekoľko raz Pala odmietol, sa nechal počuť, že do vody možno skočil Pal, ale z vody vyšla už skutočná Lassie. Okamžite došlo k preobsadeniu titulnej role a pretočenie už nafilmovaných scén a to novou kamerou. Tým došlo aj k zmene spracovania z pôvodného čiernobieleho do farebného. Tentoraz ale Palovi lysinku nemaskovali. Tá bola vodou aj tak zmytá a neskôr sa stala jedným z typických znakov pre všetky nasledujúce Lassie.

Pal sa narodil 4. 6. 1940 v chovateľskej stanici Glamis v Kalifornii. Aj keď jeho rodokmeň siahal až k jednej z prvých známych kólií Old Cockiemu, už ako šteniatko bol predaný len ako domáci miláčik bez výstavného a chovného potenciálu. Stretnu-

Filmovania sa zúčastnil aj autor knihy Lassie sa vracia Eric Knight (vľavo). Na fotke s Palom a Fredom Wilcoxom – režisérom filmu Lassie sa vracia

tie s Ruddom Weatherwaxom ale úplne zmenilo pôvodne vytýčenú cestu. A nielen jemu. Aj Rudd, ktorý mimochodom Pala nesmierne miloval, predtým isto netušil, ako sa to bude celé vyvíjať, akú slávu a zadosťučinenie prostredníctvom jednej spočiatku nie veľmi docenenej kólie zažije.

Pal odišiel do filmového dôchodku, keď mal 14 rokov. Nahradil ho jeho trojročný syn Lassie junior, neskôr ďalšie generácie jeho potomkov. Avšak Pala brávali do štúdia dovtedy, kým to jeho zdravotný stav umožňoval. Podľa vtedajších svedkov bolo údajne veľmi dojímavé sledovať, ako Rudd vydal povel Lassie juniorovi a zozadu, z mäkkého vankúša sa zodvihol starý pán, ako Pala neskôr prezývali a poslušne šiel na pľac. Mal to proste vraj v krvi.

Čas však nemožno zastaviť. Ani ten Palov. Cez dúhový most prešiel vo veku krásnych

18 rokov v júni 1958. Rudd ho pochoval na svojom ranči a často tu za ním chodil. Už nikdy si nechcel prezrieť žiaden z filmov o Lassie. Podľa jeho syna a pokračovateľa Boba Weatherwaxa, bral Rudd jeho odchod bolestivo. Pal nebol len zdrojom slávy, peňazí, ale medzi nimi dvomi panovalo obrovské puto.

Obsadiť do titulnej úlohy Lassie nie sučku, ale samca nebol pôvodný zámer. Lenže po Palovom presvedčivom výkone si filmoví manažéri uvedomili, že pes je predsa len na podobnú rolu vhodnejší. Nepodlieha tak výrazným hormonálnym vplyvom ako sučka, a tak výcvik i využitie býva jednoduchšie, bez obmedzení. Vo filmovom svete bola neprehliadnuteľným detailom i skutočnosť, že pri plemene kólia je pes oproti sučke oveľa vyšší (aj 10 cm), mohutnejší, viac osrstený a celkovo impozantnejšie pôsobiaci. To bol dôvod, prečo od čias Pala bol vždy aj v ďalších sériách obsadzovaný pes, nikdy nie sučka. Fakt, že sučku Lassie hral pes, poznajú dnes mnohí. Málokto však vie, že Lassie v knihe Erika Knighta

Autor knižnej predlohy „Lassie sa vracia“ s Palom, predstaviteľom filmovej Lassie

nebola sobolej (zlatej) farby, ale mala pôvodnú farbu kólií. Bola trikolórna, to znamená čierna s hnedým pálením a bielymi znakmi. Avšak vplyv filmového stvárnenia má obrovskú moc. A tak trikolórna sučka Lassie z knižnej predlohy už navždy zostane v našom podvedomí v stelesnení Pala – nie najštandardnejšieho psa zlatej farby.

Eric Knight s vlastnou kóliou Toots, ktorej inteligencia a vernosť ho inšpirovali k napísaniu novely Lassie sa vracia

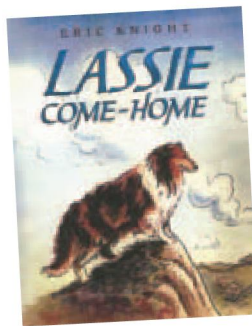

Dobrodružstvá kólie Lassie zaznamenali celosvetovú popularitu. Lassie na tlačovke v Tokiu

Ústredným motívom nielen filmu Lassie sa vracia, ale aj všetkých ďalších pokračovaní je vždy vernosť a oddaná láska Lassie ku svojim majiteľom

Filmové spracovanie „Lassie sa vracia“ videli milióny divákov po celom svete. Jeho slávnostnej premiéry sa však nedožil samotný autor knihy Eric Knight. V roku 1942 mu premietli ukážky z filmu, aj sa stretol s Palom, no hotový produkt nestihol vidieť. Tragicky zahynul pri leteckom nešťastí počas druhej svetovej vojny v roku 1943. Tento anglický spisovateľ žijúci v USA napísal veľa krásnych s citom napísaných poviedok, no preslávil sa práve podmanivým príbehom o Lassie. Námetom k jeho napísaniu bola Toots, súč-

Knihy Erica Knighta sa stala bestsellerom nielen na americkom trhu, ale postupne na celom svete

ka kólie, ktorú Eric Knight kúpil svojej manželke pod vianočný stromček. Sám bol však tak užas-

nutý jej inteligenciou a dychtivosťou sa učiť, že s ňou trávil všetok možný čas. Stala sa z nich nerozlučná dvojica. Toots ovládala mnoho trikov, repertoár mala veľmi rozsiahly. Jej majiteľ zvykol zo žartu hovoriť, že rozumie mnohým cudzím rečiam. V skutočnosti vždy, bez ohľadu na rôznorodosť cudzích jazykov reagovala len na jeho posunky. Čo do krásy nebola ani zďaleka najideálnejším predstaviteľom svojho plemena. V očiach Erika Knighta to neznižovalo na jej hodnote. Práve naopak. Dojímala ho okrem bystrosti aj jej oddanosť a láska. Keď bol preč z domu, vždy ho trpezlivo vyčkávala pri kamennom múre ich domu. Zrejme tu niekde možno nájsť prvotnú inšpiráciu k napísaniu dojímavého nadčasového príbehu o vzájomnej láske jednej kólie a malého chlapca.

Meno Lassie znamená dievčatko. Eric Knight nebol prvým autorom, ktorý ho v súvislosti s kóliou použil. Bola ňou britská spisovateľka Elizabeth Gaskell, ktorá už v roku 1859 vo svojom krátkom príbehu „Poloviční bratia“ opísala dobrodružstvo kólie Lassie zachraňujúcej jedného z nevlastných bratov. Príbehy ďalšej kólie zachytil istý reportér počas I. svetovej vojny. Stroskotaný námorník vďačil za život kólii menom Lassie. Ťažko povedať, či na meno v knihe svetového bestselleru mali vplyv práve tieto skutočnosti, v každom prípade od čias Erika Knighta pri pohľade na kóliu asi každého napadne ako prvé slovo Lassie.

Dnes vplyvom filmu Lassie sa vracia žije v našich predstavách v zlatom sfarbení. Málokto však vie, že Lassie v knižnej predlohe Erica Knighta bola trikolórnej farby. Na snímke trikolór Ch. Unus Pro Multis Zelené tuje - foto: Norbert Varga

Veľký úspech dosiahol aj seriál o dobrodružstvách Timmyho a Lassie. Na televízne obrazovky vstupoval neuveriteľných 19 rokov

Hlboké precítenia deja možno cítiť nielen z knižnej predlohy, ale aj vo filmovom spracovaní. Na zábere Elizabeth Taylor a Lassie (Pal)

Pal počas nakrúcania filmu Výzva Lassie

Zatiaľ posledné spracovanie Lassie sa uskutočnilo v roku 2005

Poster k filmu Lassie sa vracia

Ďalší z plagátov ku známemu filmu

Úspech filmu „Lassie sa vracia“ prekonal všetky očakávania. Po ňom nasledovalo 11 ďalších televíznych pokračovaní, stovky epizód, televíznych šou, rozhlasových spracovaní, či tlačných komiksov. Lassie sa ešte po ďalšie desaťročia stala mediálnou značkou a ikonou šoubiznisu. Milovali ju deti, aj dospelí.

Veľkosť príbehu je v jeho jednoduchošti a v skutočných hodnotách. V sile oddanosti, poctivosti a vytrvalosti. Je posolstvom myšlienky, že aj ťažkých situáciách je možné prekonať obrovské prekážky a že pri správnom odhodlaní a neochvejnej trpezlivosti sa aj malými krôčikmi dajú vykonať obrovské činy. 🐾

MVDr. Stanislava ZUBRICKÁ

Upútavka na jedno z ďalších pokračovaní príbehov s Lassie

Dobrodružstvá s Lassie vychádzali aj v časopisoch v rôznej forme

